

MIHAELA DANIELA CÎRSTEA
LAURA RALUCA SURUGIU

CAIET DE VACANȚĂ

Limba și literatura română

CLASA A VI-A

Cuvânt-înainte

Prin cele trei caiete destinate elevilor din clasele a V-a, a VI-a și a VII-a ne-am propus să oferim acestora o alternativă plăcută și activă pentru petrecerea timpului liber din perioada vacanțelor școlare. Caietele au fost concepute ca un instrument util de reamintire a principalelor noțiuni asimilate în timpul anului școlar, dar și ca o modalitate interesantă de a descoperi misterele textului literar.

În primul rând, aceste culegeri au o valoare practică, aceea de a-i consolida elevului deprinderile dobândite, de a-i fixa achizițiile și cunoștințele la limba și literatura română. Exercițiile propuse au un nivel mediu de dificultate, pentru că scopul acestor caiete este acela de a-i fixa elevului informațiile deja asimilate, pregătindu-l treptat pentru trecerea la un nivel superior de studiu. Itemii au fost concepuți în relație cu obiective diverse, acestea vizând atât înțelegerea și interpretarea unui text literar, cât și realizarea unor mesaje scrise.

În al doilea rând, un atu al acestor culegeri este reprezentat de propunerea unor texte-suport mai ample ca dimensiune, ceea ce poate reprezenta un punct de plecare pentru încurajarea plăcerii de a citi. Au fost alese atât texte din literatura română, cât și texte din literatura universală, astfel încât copiii să poată lua contact cu diferite tipuri de mesaj și de forme de scriere a unei opere literare.

Fiecare unitate din culegere este împărțită în trei secțiuni: **Să ne amintim**, **Să descifrăm textul literar** și **Să ne jucăm**, propunând o abordare diferită a unei opere. În prima secțiune, abordarea textului este una clasică, familiară elevilor din lucrul la clasă cu manualul sau cu auxiliarele școlare, exercițiile vizând operarea cu acele conținuturi din programa școlară. A doua secțiune încearcă să îl determine pe elev să descopere gustul pentru lectură, prin exerciții urmărindu-se mai mult abilitatea de înțelegere a unui text la prima vedere, dar și exprimarea unei opinii pornind de la fragmentele citate. În sfârșit, ultima parte îi îngăduie elevului să se relaxeze prin propunerea unor sarcini de lucru inedite.

Autoarele

CUPRINS

1. UNIVERSUL CĂRȚII ȘI AL COPILĂRIEI – 5

- I. Să ne amintim – 5
- II. Să descifrăm textul literar – 12
- III. Să ne jucăm – 19

2. SATIRA LUMII – 21

- I. Să ne amintim – 21
- II. Să descifrăm textul literar – 29
- III. Să ne jucăm – 34

3. NARATOR ȘI PERSONAJ – 36

- I. Să ne amintim – 36
- II. Să descifrăm textul literar – 43
- III. Să ne jucăm – 52

4. LUMEA PICTATĂ ÎN CUVINTE – 54

- I. Să ne amintim – 54
- II. Să descifrăm textul literar – 62
- III. Să ne jucăm – 68

5. OMUL ȘI NATURA – 70

- I. Să ne amintim – 70
- II. Să descifrăm textul literar – 77
- III. Să ne jucăm – 82

6. PORTRET ȘI AUTOPORTRET – 84

- I. Să ne amintim – 84
- II. Să descifrăm textul literar – 91
- III. Să ne jucăm – 96

1. Universul cărții și al copilăriei

I. Să ne amintim

A. Citește cu atenție textul și răspunde următoarelor cerințe:

Când eram puști de liceu, citeam aproape numai poezie. Mi-aduc aminte că până și în pauze, pe când colegii mei mergeau la toaletă să mai tragă o țigare, sau făceau curte fetelor, sau discutau despre muzică, eu ieșeam din curtea liceului și-o luam pe străduțele din preajmă, între care frumoasa stradă a Toamnei, cu un volum de versuri în mâini, din care citeam cu pasiune. Ce-or fi zis trecătorii despre mine? Cred că exact ce ziceau și colegii mei: un dus cu pluta... Mergeam cu cartea-n fața ochilor, clătinându-mă ca un drogat, frecându-mi uniforma de ziduri și garduri, fericit de doza zilnică de poezie pe care mi-o înnoiam mereu. Apoi am scris multă, prea multă poezie eu însumi. Am ajuns să-mi fie silă de ea ca lăptarului de lapte. A trebuit să părăsesc zona pentru alte tentații, dar, într-un fel, nu cred că am făcut vreodată altceva decât poezie. Azi însă nu mai citesc așa, pe stradă. Mai citesc, de plictiseală, în lungile drumuri cu troleibuzul prin oraș, când cotrobăi prin geantă și scot una dintre cărțile pregătite pentru cursurile de la facultate.

(Mircea Cărtărescu, **Farmecul discret al poeziei**,
în volumul **Pururi tânăr, înfășurat în pixeli**)

► 1. Scrie câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: *puști*, *a discuta*, *trecători*, *tentație*.

► 2. Alcătuieste un enunț în care să folosești omonimul cuvântului *mai* din fragmentul citat.

1. Universul cărții și al copilăriei

► 3. Completează tabelul de mai jos, bifând opțiunea corectă pentru cuvintele din prima coloană:

Cuvântul	Diftong	Triftong	Hiat
citeam			
mergeau			
poezie			
cartea			
plictiseală			

► 4. Precizează câte litere și câte sunete au cuvintele următoare:

liceu ___ litere ___ sunete
colegii ___ litere ___ sunete
citeau ___ litere ___ sunete
ziceau ___ litere ___ sunete
mergeau ___ litere ___ sunete
geantă ___ litere ___ sunete

► 5. Construiește un enunț cu paronimul cuvântului *geantă*.

► 6. Transcrie din fragmentul dat două cuvinte derivate și un cuvânt compus, apoi explică modul în care s-au format.

► 7. Transcrie trei cuvinte din câmpul lexical al *școlii*.

► 8. Completează tabelul de mai jos cu informațiile solicitate pentru cuvintele subliniate din text:

Cuvântul	Partea de vorbire	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

► **9.** Indică ce parte de vorbire este cuvântul subliniat din sintagma *frumoasa stradă a Toamnei*. Alcătuieste un enunț în care să fie altă parte de vorbire.

► **10.** Transcrie verbele la modul indicativ, timpul imperfect din fragmentul citat. Transformă-le în verbe la modul conjunctiv.

► **11.** Notează **A** pentru enunțurile pe care le consideri adevărate și **F** pentru cele false:

- _____ Fragmentul citat este scris de un adolescent.
_____ Tânărului îi place poezia.
_____ Textul transmite informații despre un adolescent.
_____ Predomină verbele la persoana I.
_____ Emițătorul fragmentului citat este Mircea Cărtărescu.

► **12.** Încercuiește varianta corectă de răspuns:

- În pauze, Mircea Cărtărescu:
a. făcea curte fetelor; **b.** vorbea despre muzică; **c.** citea poezie.
- Una dintre străzile pe care se plimba adolescentul se numea:
a. Primăverii; **b.** Toamnei; **c.** Verii.
- Acum, Mircea Cărtărescu citește:
a. pe străzi; **b.** în mașină; **c.** în troleibuz.
- Figura de stil din enunțul *Am ajuns să-mi fie silă de ea ca lăptarului de lapte* este:
a. comparația; **b.** personificarea; **c.** enumerația.

► **13.** Scrie două argumente pentru a demonstra că fragmentul citat face parte dintr-un text nonliterar.

1.

Universul cărții și al copilăriei

► 14. Scrie două idei principale din text.

► 15. Notează două caracteristici ale adolescentului.

► 16. Scrie un text, de 10–12 rânduri (100–120 de cuvinte), în care să povestești o experiență din viața de elev.

B. Citește cu atenție textul și răspunde următoarelor cerințe:

În ceea ce mă privește, eu nu mă încumet să-î trimit o epistolă Filipului mic. Mi-e frică să nu-l dezamăgesc, să nu-l tulbur. Puștiul care-mi purta numele, cu bărbia lui nemaipomenit de ascuțită, cu părul lins și bleg, dar cu păr, înțelegeți?, va fi nedumerit să se vadă azi cu barbă și cu chelie. Oricât ar încerca să se liniștească și să se împace cu gândul că două decenii și jumătate (socotite de când Matei a ieșit de patru kilograme trei sute din burta mamei) provoacă o mulțime de schimbări, tot nu-și va reprima uluirea și nu se va mulțumi să recunoască în noua fizionomie (a mea, dar într-un fel și a lui) doar urechile clăpăuge și ochelarii de pe nas. Pe urmă, în seara în care mama prăjea cartofi și nu bănuia că o barză își va face cuib în burta ei și-l va cloci pe Matei, Filipul mic a scris pe-un șervețel, în bucătărie, că vrea să ajungă argitect și gebul. Or, ce s-a ales? Argitect în niciun caz, asta e clar, în familia noastră doar o mătușă s-a aplecat deasupra planșetei, cu pasiune, după ce toată copilăria, ca elevă într-o școală de muzică, stătuse aplecată deasupra harpei. Ar fi ușor, în

schimb, să vă duc de nas și să vă spun că eu, Filipul mare, am îndeplinit cealaltă jumătate de dorință. Nimeni nu va ghici ce-i aia gebul, așa că m-aș putea lăuda în liniște cu o asemenea ocupație. Citind biletul sub sfârâitul cartofilor din tigaie, bilet care e posibil să fi supraviețuit într-unul din sertarele ei pline de hârtii și hârtiuțe, nici mama n-a înțeles despre ce îndeletnicire era vorba. Și m-a rugat să traduc. De fapt, l-a rugat pe Filipul mic, aflat pe atunci în plin proces de îmblânzire a literelor (sau de alfabetizare). Vedeți însă cum se întâmplă, cam nedrept, amintirile lui sunt întotdeauna și ale mele, nu și invers, idealurile lui sunt de obicei eșecurile mele, iar gândurile mele lui nici prin cap nu i-au dat. Înzestrați cu un certificat de naștere comun, cu același ADN și cu un singur înger păzitor, numai noi cunoaștem semnificația unui cuvânt necuprins în dicționare ori în nomenclatorul meseriilor. N-o să mă joc, n-o să vă mint și o să vă destăinui și vouă, așa cum el a mărturisit în bucătărie pentru mama, că gebu vroia să însemne handbalist. La capătul micului puseu de schizofrenie (convins că dedublarea seamănă cu o mașină de spălat – curăță omul, dar îl stoarce ca pe-o cârpă, până la ultima picătură), recunosc că eu, Filipul unic, n-am avut și nici nu am de-a face cu ocupația asta.

(Filip Florian, Matei Florian, **Băiuței**)

► **1.** Scrie câte un antonim contextual pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: *a dezamăgi*, *(părul) lins*, *deasupra*, *ultima*.

► **2.** Completează tabelul de mai jos, bifând opțiunea corectă pentru cuvintele din prima coloană:

Cuvântul	Diftong	Triftong	Hiat
să-i			
chelic			
seara			
bănuia			
cunoaștem			
ocupația			

► **3.** Alcătuieste enunțuri în care să folosești omofonele cuvintelor *să-i* și *mi-e*.

1. Universul cărții și al copilăriei

► 4. Transcrie din text două cuvinte derivate și un cuvânt compus, apoi explică modul în care s-au format.

► 5. Desparte în silabe următoarele cuvinte:

nedumerit _____

planșetei _____

sertare _____

amintiri _____

► 6. Completează tabelul de mai jos cu informațiile solicitate pentru cuvintele subliniate din text:

Cuvântul	Partea de vorbire	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

► 7. Selectează din fragmentul dat câte un substantiv care să se afle în cazul:

nominativ _____

acuzativ _____

genitiv _____

► 8. Explică folosirea virgulei în secvența: *că eu, Filipul mare, am îndeplinit.*

► 9. Precizează modul și timpul următoarelor verbe:

să trimit _____

purta _____

va cloci _____

să fi supraviețuit _____

n-a înțeles _____

n-o să mint _____